

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ - ΕΤΑΙΡΙΑ - ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Α.ΘΕΩΡΙΑ

1. ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ - ΕΤΑΙΡΙΑ - ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

I. Ορισμός του Δικαίου των Εμπορικών Εταιριών

Το δίκαιο των εμπορικών εταιριών ή το Δίκαιο των εταιριών του εμπορικού δικαίου είναι το σύνολο των νομοθετικών διατάξεων που διέπουν τις ενώσεις προσώπων ιδιωτικού δικαίου που ιδρύονται με δικαιοπραξία και οι οποίες, με κοινές εισφορές, επιδιώκουν κοινό σκοπό και μάλιστα εμπορικό.

II. Η εταιρία ως ένωση προσώπων

1. Έννοια

Η έννοια «εταιρία» εντάσσεται στην έννοια των ενώσεων προσώπων. Με την «ένωση προσώπων» περισσότερα από ένα μεμονωμένα-άτομα επιδιώκουν κοινό σκοπό που μπορεί να είναι κερδοσκοπικός, ιδεολογικός, πολιτικός, θρησκευτικός κ.α. Επομένως, τα μέλη της ένωσης συμμετέχουν σε αυτήν, έχοντας ως κοινό συμφέρον την επιδίωξη ενός κοινού σκοπού.

2. Τα χαρακτηριστικά

Οι ενώσεις προσώπων ιδιωτικού δικαίου περιλαμβάνουν τις εταιρίες υπό ευρεία και υπό στενή έννοια και παρουσιάζουν σωρευτικά τρία τυπολογικά στοιχεία:

- Τη συστατική πράξη που στηρίζεται στη βούληση των συμβαλλόμενων μερών.
- Την ύπαρξη δύο τουλάχιστον προσώπων.
- Τον κοινό σκοπό.

3. Διακρίσεις από παρεμφερείς θεσμούς

Δεν υπάγονται στην έννοια της εταιρίας:

- Τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ΝΠΙΔΔ), γιατί ιδρύονται με νόμο και όχι με τη βούληση των μερών¹.
- Το ίδρυμα, γιατί, κατά το άρθρο 108 Α.Κ., δεν αποτελεί ένωση προσώπων, αλλά σύνολο περιουσίας που έχει ταχτεί για την εξυπηρέτηση ορισμένου σκοπού.

1. Εκτός κι αν το δημόσιο ή το Ν.Π.Δ.Δ. ασκεί επιχείρηση με την μορφή Α.Ε., οπότε αυτή, υπάγεται στο δίκαιο των εμπορικών εταιριών.

- Η κοινωνία, γιατί κατά το άρθρο 785 Α.Κ., συστήνεται από το νόμο και αποτελεί κοινωνία δικαίωματος. Τα μέλη της είναι φορείς κοινού δικαίωματος και δεν επιδιώκουν κοινό σκοπό².

III. Κατηγορίες ενώσεων προσώπων ιδιωτικού δικαίου

1. Κατηγορίες

Δύο είναι οι τυπικές ενώσεις προσώπων ιδιωτικού δικαίου:

- Η εταιρία του ΑΚ (άρθρο 741 ΑΚ) που αποτελεί την εταιρία υπό στενή έννοια και
- Το σωματείο (άρθρο 78 ΑΚ) που αποτελεί την εταιρία υπό ευρεία έννοια.

2. Διαφορές

α. Ως προς τον αριθμό των μελών:

Η εταιρία του ΑΚ είναι ολιγομελής ένωση, με κλειστό αριθμό μελών, φυσικών ή νομικών, προσώπων (ατομιστική ένωση).

Το σωματείο του ΑΚ είναι πολυμελής ένωση, με ανοιχτό αριθμό μελών, τουλάχιστον 20 φυσικών ή νομικών (σωματειακή ένωση).

β. Ως προς τον σκοπό:

Η εταιρία του ΑΚ έχει συνήθως σκοπό κερδοσκοπικό.

Το σωματείο του ΑΚ έχει υποχρεωτικά σκοπό μη κερδοσκοπικό (άρθρο 78 του ΑΚ)³.

γ. Ως προς την ύπαρξη νομικής προσωπικότητας:

Η αστική εταιρία στερείται νομικής προσωπικότητας. Μπορεί όμως να την αποκτήσει, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 784 Α.Κ. Αποκτά νομική προσωπικότητα, όταν ο επιδιωκόμενος σκοπός της είναι οικονομικός και τηρηθούν οι διατυπώσεις δημοσιότητας για την Ο.Ε. (άρθρο 784 Α.Κ.).

Το σωματείο έχει νομική προσωπικότητα, που αποκτάται με την τήρηση συγκεκριμένων προϋποθέσεων και την εγγραφή στο βιβλίο Σωματείων που τηρείται στο Πρωτοδικείο της έδρας του.

δ. Ως προς την οργανωσιακή τους δομή:

Η εταιρία του ΑΚ έχει ενοχική δομή, δεδομένου ότι την επιδίωξη του κοινού σκοπού αναλαμβάνουν τα μέλη της, που συνδέονται μεταξύ τους με ενοχικό δεσμό. Γι' αυτό και η διαχείρισή της ανατίθεται σε όλα τα μέλη της, οι δε αποφάσεις λαμβάνονται με ομοφωνία. Το σωματείο του ΑΚ έχει σωματειακή δομή, δεδομέ-

2. Βλ ΜονΠρΘ 14105/1997, ΕΕμπΔ 1998, σελ 69, Σταθόπουλο, Διάκριση κοινωνίας και εταιρίας- Οριακές Περιπτώσεις (Γμνδ.), ΔΕΕ 1968, σελ. 1040.

3. Αυτό δεν είναι απόλυτο, αφού εταιρία χωρίς νομική προσωπικότητα (άρθρο 741 ΑΚ) μπορεί να επιδιώκει σκοπό ιδεολογικό (βλ. 107 ΑΚ). Δεν μπορεί όμως να συσταθεί εταιρία με νομική προσωπικότητα με σκοπό ιδεολογικό (άρθρο 784 ΑΚ). Εκτός κι αν το δημόσιο ή το Ν.Π.Δ.Δ. ασκεί επιχείρηση με την μορφή Α.Ε., οπότε αυτή, υπάγεται στο δίκαιο των εμπορικών εταιριών.

νου ότι η επιδίωξη του κοινού σκοπού ανατίθεται σε όργανο διοίκησης, το διοικητικό συμβούλιο, ενώ υπάρχει ως όργανο και η γενική συνέλευση.

ε. Συνέπεια της διάκρισης από άποψη οργανωσιακής δομής:

Στην εταιρία του ΑΚ εντάσσονται όλες οι προσωπικές εταιρίες (εταιρίες χωρίς σωματειακή δομή). Γι' αυτό και οι διατάξεις των άρθρων 741 επ. Α.Κ. εφαρμόζονται συμπληρωματικά σ' αυτές (βλ. άρθρα 249, παρ. 2 για την Ο.Ε., 271, παρ. 2, για την Ε.Ε. και 285, παρ. 3 για την αφανή εταιρία του ν. 4072/2012, οι οποίες παραπέμπουν ρητά σ' αυτές).

Στο σωματείο του ΑΚ εντάσσονται όλες οι κεφαλαιουχικές εταιρίες (και οι συνεταιρισμοί) (εταιρίες με σωματειακή δομή) που αποτελούν τις εταιρίες υπό ευρεία έννοια. Οι σχετικές διατάξεις των άρθρων 78 Α.Κ. μπορούν να τύχουν εφαρμογής στις κεφαλαιουχικές εταιρίες.

2. Η ΕΤΑΙΡΙΑ ΥΠΟ ΣΤΕΝΗ ΕΝΝΟΙΑ

I. Ορισμός

Σύμφωνα με το άρθρο 741 ΑΚ, με τη σύμβαση εταιρίας δύο ή περισσότεροι έχουν αμοιβαίως υποχρέωση να επιδιώκουν, με κοινές εισφορές, κοινό σκοπό και ιδίως οικονομικό⁴.

Με βάση τον παραπάνω ορισμό, η εταιρία είναι η σύμβαση (σύμβαση εταιρίας ή εταιρική σύμβαση) μεταξύ δύο τουλάχιστον προσώπων – φυσικών ή νομικών- με την οποία τα μέρη της υποχρεώνονται να επιδιώκουν αμοιβαίως με κοινές εισφορές, κοινό σκοπό και, ιδίως οικονομικό⁵. Η εταιρική σύμβαση ονομάζεται «Εταιρικό» ή «Καταστατικό». Ιδρύει την εταιρία και την διέπει ως ένωση προσώπων.

II. Ανάλυση των συνθετικών στοιχείων της εταιρίας

1. Η Εταιρική Σύμβαση

Τα στοιχεία της σύμβασης εταιρίας είναι:

Ο συμβατικός - ενοχικός χαρακτήρας της. Η σύμβαση εταιρίας είναι ενοχική, αμφοτεροβαρής, άτυπη, διαρκής, ιδιότυπη και εμπιστευτική.

Η εταιρία είναι ενοχική σύμβαση. Δηλαδή, τα μέρη της συνδέονται με ενοχικό δεσμό, υποχρεούμενα σε παροχή εισφορών προς επιδίωξη του εταιρικού σκοπού.

Η εταιρία είναι αμφοτεροβαρής σύμβαση μόνο που δεν υπάρχει αντίθεση συμφερόντων αλλά κοινότητα συμφερόντων, με την έννοια ότι κάθε εισφορά του εταί-

4. Για την έννοια της εμπορικής εταιρίας βλ. Μάρκου, Περί της έννοιας της εμπορικής εταιρίας, σε: Τιμ. τόμ. Ν. Ρόκα, 2012, σελ. 474.

5. Βλ. για την μονοπρόσωπη Ο.Ε., άρθρο 267 του ν. 4072/2013. Για την Α.Ε., άρθρο 1, παρ. 3, του κωδ. ν. 2190/1920 και άρθρο 23α, παρ. 7 του κωδ. ν. 2190/1920 που προστέθηκε με τον ν. 3604/2007. Για την μονοπρόσωπη ΕΠΕ, π.δ. 279/1995 που πρόσθεσε το άρθρο 43α στον ν. 3190/1955 για την ΕΠΕ. Για την ΙΚΕ, άρθρα 43, παρ. 4 και 49, παρ. 1, του ν. 4072/2012.

ρου εξυπηρετεί την επίτευξη του εταιρικού συμφέροντος. Αυτό την χαρακτηρίζει ως ιδιότυπη σύμβαση.

Η εταιρία είναι σύμβαση διαρκής. Δηλαδή, η παροχή του συμβαλλόμενου μέρους -ορθότερα, των συμβαλλομένων μερών- δεν εκτελείται με πράξεις που έχουν εξάρτηση μεγέθους από το χρόνο⁶.

Η εταιρία είναι σύμβαση άτυπη, δηλαδή καταρτίζεται με την απλή συναίνεση των μερών της. Ο νομοθέτης ορίζει ρητά ποιοι εταιρικοί τύποι υπόκεινται σε συστατικό τύπο, καθώς και σε ποιες περιπτώσεις απαιτείται ο συμβολαιογραφικός τύπος (π.χ. σε περίπτωση εισφοράς ακινήτου σε εταιρία).

Η εταιρία είναι σύμβαση εμπιστευτική. Δηλαδή, η επιδίωξη του κοινού σκοπού απαγορεύει σε κάθε μέρος της να προβαίνει σε πράξεις αντίθετες προς το εταιρικό σκοπό που ορίστηκε στο καταστατικό της εταιρίας. Γι' αυτό χαρακτηρίζεται ως σύμβαση συνεργατική.

Η εταιρία είναι σύμβαση οργανωτική. Δηλαδή, οργανώνει και διέπει τις σχέσεις των συμβαλλομένων μερών, αυτών και του νομικού προσώπου της εταιρίας και αυτών έναντι των τρίτων.

2. Η εισφορά των εταίρων

α. Περιεχόμενο

Η δήλωση βούλησης κάθε ιδρυτή κατά τη σύσταση της εταιρίας είναι διττή: συμμετοχή του στην υπό ίδρυση εταιρία και ανάληψη της υποχρέωσης εισφοράς. Οπότε υπάρχουν δύο συμβάσεις: Η εταιρική σύμβαση και εκείνη η σύμβαση της οποίας η φύση συμπίπτει με το είδος της εισφοράς.

Η εισφορά του εταίρου στην εταιρία γίνεται σε εκτέλεση της υποχρέωσής του προς καταβολή εισφοράς. Η ανάληψη της υποχρέωσης καταβολής εισφοράς, κατά το άρθρο 741 του ΑΚ, εκλαμβάνεται με την ευρεία έννοια του όρου⁷. Αντικείμενο δε εισφοράς των εταίρων που μετέχουν στη σύσταση της εταιρίας μπορεί να αποτελέσει, κατά τη διάταξη του άρθρου 742, παρ. 1, του ΑΚ, οποιαδήποτε παροχή, όπως χρήματα, πράγματα που εισφέρονται κατά κυριότητα, επικαρπία ή χρήση, εισφορά επιχείρησης, ύψα αγαθά (όπως για παράδειγμα, δικαιώματα σε δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, σε σήμα, κ.α.)⁸, εργασία⁹, παροχή δανείου, πραγματική κατάσταση, προσδο-

6. Δηλαδή διαφέρει από τις στιγμιαίες συμβάσεις, εκείνες, των οποίων η παροχή, που αποτελεί το αντικείμενό τους, εκτελείται με πράξη που δεν έχει εξάρτηση μεγέθους από το χρόνο. (Παράδειγμα: πώληση και παράδοση ενός πράγματος την ίδια στιγμή, την ίδια μέρα).

7. Βλ. Γεωργακόπουλο, Το Δίκαιο των Εμπορικών Εταιριών, τ. 1, Προσωπικές Εταιρίες, 1965, § 61, σελ. 156 και § 62 υπό γ', σελ. 160, Αντωνόπουλο, Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, Ι, Προσωπικές Εταιρίες, 1997, § 22 I Α, σελ. 126, Μηνούδη, σε Γεωργιάδη/Σταθόπουλο, ΕρμΑΚ, τ. IV, άρθρο 742, υπό II, αρ. 2 -4, σελ. 9

8. Βλ. ΑΠ 1400/2008 που έκρινε δυνατή ως εταιρική εισφορά τη μεταβίβαση στην εταιρία σύμβασης εμπορικής αντιπροσωπείας που είχε καταρτιστεί πριν την εταιρική σύμβαση που συνί-

B. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

1. ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Άρθρο 5. 1. Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφ' όσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη.

2. Όλοι όσοι βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων. Εξαιρέσεις επιτρέπονται στις περιπτώσεις που προβλέπει το διεθνές δίκαιο. Απαγορεύεται η έκδοση αλλοδαπού που δώκεται για τη δράση του υπέρ της ελευθερίας.

3. Η προσωπική ελευθερία είναι απαραβίαστη. Κανένας δεν καταδιώκεται ούτε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται ούτε με οποιονδήποτε άλλο τρόπο περιορίζεται, παρά μόνο όταν και όπως ορίζει ο νόμος.

4. Απαγορεύονται ατομικά διοικητικά μέτρα που περιορίζουν σε οποιονδήποτε Έλληνα την ελεύθερη κίνηση ή εγκατάσταση στη Χώρα, καθώς και την ελεύθερη έξοδο και είσοδο σ' αυτήν. Τέτοιου περιεχομένου περιοριστικά μέτρα είναι δυνατόν να επιβληθούν μόνο ως παρεπόμενη ποινή με απόφαση ποινικού δικαστηρίου, σε εξαιρετικές περιπτώσεις ανάγκης και μόνο για την πρόληψη αξιόποινων πράξεων, όπως νόμος ορίζει.

5. Καθένας έχει δικαίωμα στην προστασία της υγείας και της γενετικής του ταυτότητας. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την προστασία κάθε προσώπου έναντι των βιοϊατρικών παρεμβάσεων.

Ερμηνευτική δήλωση: Στην απαγόρευση της παραγράφου 4 δεν περιλαμβάνεται η απαγόρευση της εξόδου με πράξη του εισαγγελέα, εξαιτίας ποινικής δίωξης, ούτε η λήψη μέτρων που επιβάλλονται για την προστασία της δημόσιας υγείας ή της υγείας ασθενών, όπως νόμος ορίζει.

Άρθρο 5Α. 1. Καθένας έχει δικαίωμα στην πληροφόρηση, όπως νόμος ορίζει. Περιορισμοί στο δικαίωμα αυτό είναι δυνατόν να επιβληθούν με νόμο μόνο εφόσον είναι απολύτως αναγκαίοι και δικαιολογούνται για λόγους εθνικής ασφάλειας, καταπολέμησης του εγκλήματος ή προστασίας δικαιωμάτων και συμφερόντων τρίτων.

2. Καθένας έχει δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Η διευκόλυνση της πρόσβασης στις πληροφορίες που διακινούνται ηλεκτρονικά, καθώς και της παραγωγής, ανταλλαγής και διάδοσής τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους, τηρουμένων πάντοτε των εγγυήσεων των άρθρων 9, 9Α και 19.

Άρθρο 12. 1. Οι Έλληνες έχουν το δικαίωμα να συνιστούν ενώσεις και μη κερδοσκοπικά σωματεία, τηρώντας τους νόμους, που ποτέ όμως δεν μπορούν να εξαρτήσουν την άσκηση του δικαιώματος αυτού από προηγούμενη άδεια.

2. Το σωματείο δεν μπορεί να διαλυθεί για παράβαση του νόμου ή ουσιώδους διάταξης του καταστατικού του, παρά μόνο με δικαστική απόφαση.

3. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται αναλόγως και σε ενώσεις προσώπων που δεν συνιστούν σωματείο.

4. Οι γεωργικοί και αστικοί συνεταιρισμοί κάθε είδους αυτοδιοικούνται σύμφωνα με τους όρους του νόμου και του καταστατικού τους και προστατεύονται και εποπτεύονται από το Κράτος, που είναι υποχρεωμένο να μεριμνά για την ανάπτυξή τους.

5. Επιτρέπεται η σύσταση με νόμο αναγκαστικών συνεταιρισμών που αποβλέπουν στην εκπλήρωση σκοπών κοινής ωφέλειας ή δημόσιου ενδιαφέροντος ή κοινής εκμετάλλευσης γεωργικών εκτάσεων ή άλλης πλουτοπαραγωγικής πηγής, εφόσον πάντως εξασφαλίζεται η ίση μεταχείριση αυτών που συμμετέχουν.

2. ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ (Βιβλίο Πρώτο)

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Άρθρο 61. Νομικά πρόσωπα γενικά. Ένωση προσώπων για την επιδίωξη ορισμένου σκοπού, καθώς επίσης σύνολο περιουσίας που έχει ταχθεί στην εξυπηρέτηση ορισμένου σκοπού, μπορούν να αποκτήσουν προσωπικότητα (νομικό πρόσωπο), αν τηρηθούν οι όροι που αναγράφει ο νόμος.

Άρθρο 62. Έκταση ικανότητας. Η ικανότητα του νομικού προσώπου δεν εκτείνεται σε έννομες σχέσεις που προϋποθέτουν ιδιότητες φυσικού προσώπου.

Άρθρο 63. Έγγραφο για τη σύσταση. Η συστατική πράξη, το καταστατικό ή ο οργανισμός του νομικού προσώπου συντάσσονται εγγράφως.

Άρθρο 64. Έδρα. Το νομικό πρόσωπο, αν στη συστατική πράξη ή στο καταστατικό δεν ορίζεται διαφορετικά, έχει ως έδρα τον τόπο όπου λειτουργεί η διοίκησή του.

Άρθρο 65. Διοίκηση. Το νομικό πρόσωπο διοικείται από ένα ή περισσότερα πρόσωπα. Όταν η διοίκηση είναι πολυμελής, αν δεν ορίζεται κάτι άλλο στη συστατική πράξη ή στο καταστατικό, οι αποφάσεις λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων.

Άρθρο 66. Μέλος της διοίκησης δεν δικαιούται να ψηφίσει αν η απόφαση αφορά την επιχείρηση δικαιοπραξίας ή την έγερση ή την κατάργηση δίκης μεταξύ του νομικού προσώπου και του μέλους ή του συζύγου του ή εξ αίματος συγγενούς του ως και τον τρίτο βαθμό.

Άρθρο 67. Εξουσία της διοίκησης. Όποιος έχει τη διοίκηση νομικού προσώπου φροντίζει τις υποθέσεις του και το αντιπροσωπεύει δικαστικά και εξώδικα. Υποκατάσταση απαγορεύεται εφόσον η συστατική πράξη ή το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά.

Άρθρο 68. Η έκταση της εξουσίας εκείνου που έχει τη διοίκηση προσδιορίζεται από τη συστατική πράξη ή το καταστατικό. ο προσδιορισμός αυτός ισχύει και για τους τρίτους. Με τη συστατική πράξη ή το καταστατικό ορισμένες υποθέσεις μπορούν να ανατεθούν σε ιδιαίτερο πρόσωπο. Η εξουσία του, σε περίπτωση αμφιβολίας, εκτείνεται και σε κάθε συναφή πράξη.

Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για την αντιπροσώπευση και την εντολή.

Άρθρο 69. Έλλειψη προσώπων διοίκησης. Αν λείπουν τα πρόσωπα που απαιτούνται για τη διοίκηση του νομικού προσώπου, ή, αν τα συμφέροντά τους συγκρούονται προς ε-

αυτούς, αν πρόκειται για επείγον μέτρο από την παράλειψη του οποίου απειλείται σοβαρή ζημία της εταιρίας.

Άρθρο 752. Ανάκληση του διαχειριστή. Η διαχείριση που έχει ανατεθεί με την εταιρική σύμβαση σε έναν ή σε μερικούς από τους εταίρους μπορεί να ανακληθεί μόνο για σπουδαίο λόγο. Η συμφωνία που αποκλείει την ανάκληση για σπουδαίο λόγο είναι άκυρη.

Σπουδαίος λόγος θεωρείται ιδίως η βαριά παράβαση καθηκόντων ή η ανικανότητα για τακτική διαχείριση.

Η ανάκληση γίνεται με ομόφωνη απόφαση όλων των λοιπών εταίρων, εκτός αν υπάρχει αντίθετη συμφωνία.

Άρθρο 753. Παραίτηση. Ο εταίρος έχει δικαίωμα να παραιτηθεί από τη διαχείριση που του έχει ανατεθεί με την εταιρική σύμβαση μόνο για σπουδαίο λόγο. Συμφωνία που αποκλείει την παραίτηση για σπουδαίο λόγο είναι άκυρη.

Όποιος παραιτείται άκαιρα, χωρίς σπουδαίο λόγο που να δικαιολογεί την άκαιρη παραίτηση, ευθύνεται για τη ζημία της εταιρίας απ' αυτήν την ενέργειά του.

Άρθρο 754. Δικαιώματα και υποχρεώσεις των εταίρων. Ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του διαχειριστή εταίρου εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 714 έως 723 για την εντολή.

Ο εταίρος δεν έχει δικαίωμα να αμειφθεί για τη διαχείριση, εκτός αν υπάρχει αντίθετη συμφωνία.

Άρθρο 755. Κάθε εταίρος έχει δικαίωμα να πληροφορείται αυτοπροσώπως για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων, να εξετάζει τα βιβλία και τα έγγραφα, καθώς και να καταρτίζει περίληψη της περιουσιακής κατάστασης της εταιρίας. Αντίθετη συμφωνία είναι άκυρη.

Άρθρο 756. Με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 750 παρ. 2, ο εταίρος εφόσον έχει επιτραπεί σ' αυτόν η διαχείριση με την εταιρική σύμβαση, λογίζεται σε περίπτωση αμφιβολίας πως έχει και την πληρεξουσιότητα να αντιπροσωπεύει τους λοιπούς εταίρους απέναντι στους τρίτους.

Άρθρο 757. Η πληρεξουσιότητα που δόθηκε με την εταιρική σύμβαση σε κάποιον εταίρο μπορεί να ανακληθεί από τους λοιπούς μόνο σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 752, και αν δόθηκε σε συνδυασμό με τη διαχείριση, μόνο μαζί μ' αυτήν.

Άρθρο 758. Δικαιώματα στην εισφορά ή στα αποκτήματα. Οι εισφορές των εταίρων, καθώς και καθετί που αποκτάται για την εταιρία από τη διαχείρισή της, ανήκουν σε όλους τους εταίρους κατά το λόγο της εταιρικής μερίδας του καθενός.

Καθετί που ο διαχειριστής εταίρος απέκτησε στο όνομά του, αντιπροσωπεύοντας την εταιρία, έχει υποχρέωση να το καταστήσει κοινό όλων των εταίρων κατά το λόγο της εταιρικής μερίδας του καθενός.

Άρθρο 759. Υποχρεώσεις απέναντι σε τρίτους. Οι υποχρεώσεις που γεννήθηκαν απέναντι σε τρίτους από τη διαχείριση ή την αντιπροσώπευση της εταιρίας βαρύνουν όλους τους εταίρους κατά το λόγο της εταιρικής μερίδας του καθενός.

Άρθρο 760. Αμοιβαίες απαιτήσεις των εταίρων. Οι απαιτήσεις μεταξύ των εταίρων από την εταιρική σύμβαση δεν μεταβιβάζονται.

Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται ως προς τις απαιτήσεις του διαχειριστή εταίρου από τη διαχείριση, εφόσον αυτές μπορούν να απαιτηθούν και πριν από την εκκαθάριση, καθώς

επίσης ως προς τις απαιτήσεις που αφορούν την αναλογία στα κέρδη ή το προϊόν της εκκαθάρισης.

Άρθρο 761. Αμεταβίβαστη η εταιρική μερίδα. Εωσότου τελειώσει η εκκαθάριση κάθε εταίρος έχει υποχρέωση απέναντι στους λοιπούς να μη διαθέσει μερίδιό του στα κοινά πράγματα. Επίσης δεν έχει δικαίωμα να ζητήσει τη διανομή των κοινών πραγμάτων πριν περατωθεί η εκκαθάριση.

Άρθρο 762. Διανομή κερδών και ζημιών. Σε περίπτωση εταιρίας με διάρκεια μακρότερη από ένα έτος ο λογαριασμός κλείνεται και τα κέρδη μοιράζονται στο τέλος κάθε έτους, εφόσον δεν προκύπτει κάτι άλλο από την εταιρική σύμβαση.

Άρθρο 763. Αν δεν υπάρχει αντίθετη συμφωνία, οι εταίροι μετέχουν στα κέρδη και στις ζημίες κατά ίσα μέρη, ανεξάρτητα από την εισφορά τους.

Αν η αναλογία του καθενός ορίστηκε μόνο ως προς τα κέρδη ή μόνο ως προς τις ζημίες, σε περίπτωση αμφιβολίας η αναλογία αυτή ισχύει και για τα δύο.

Άρθρο 764. Η συμφωνία με την οποία κάποιος εταίρος αποκλείεται από τα κέρδη ή απαλλάσσεται από τις ζημίες είναι άκυρη. Την ακυρότητα μπορεί να επικαλεστεί μόνο αυτός.

Η συμφωνία με την οποία ο εταίρος που συνεισφέρει μόνο την εργασία του δεν θα συμμετέχει στις ζημίες είναι ισχυρή.

Άρθρο 765. Λύση της εταιρίας. Η εταιρία που έχει συσταθεί για ορισμένο χρόνο λύνεται μόλις περάσει αυτός ο χρόνος.

Άρθρο 766. Λύση με καταγγελία. Η εταιρία που έχει συσταθεί για ορισμένο χρόνο λύνεται με καταγγελία πριν περάσει ο χρόνος αυτός, αν υπάρχει σπουδαίος λόγος. Αντίθεση συμφωνία, που περιορίζει με προθεσμία ή με άλλον τρόπο το δικαίωμα αυτό της καταγγελίας, είναι άκυρη.

Άρθρο 767. Εταιρία που έχει αόριστη διάρκεια λύνεται οποτεδήποτε με καταγγελία οποιουδήποτε εταίρου.

Αν ο εταίρος κατάγγειλε την εταιρία άκαιρα και χωρίς σπουδαίο λόγο, που να δικαιολογεί την άκαιρη καταγγελία, ενέχεται για τη ζημία που προκάλεσε η λύση στους άλλους εταίρους.

Άρθρο 768. Η εταιρία που έχει συσταθεί για ολόκληρη τη ζωή κάποιου από τους εταίρους λογίζεται ότι έχει συσταθεί για αόριστη διάρκεια.

Άρθρο 769. Σιωπηρή ανανέωση. Αν η εταιρία που έχει συσταθεί για ορισμένο χρόνο συνεχίζεται σιωπηρά και ύστερα από την πάροδο αυτού του χρόνου, λογίζεται ότι ανανεώθηκε για αόριστο χρόνο.

Άρθρο 770. Καταγγελία για παράβαση υποχρεώσεων. Αν ο σπουδαίος λόγος, για τον οποίο καταγγέλθηκε η εταιρία, συνίσταται στο ότι κάποιος από τους εταίρους έχει παραβεί τις εταιρικές υποχρεώσεις του, ο εταίρος αυτός ενέχεται για τη ζημία που προκάλεσε η λύση της εταιρίας στους λοιπούς εταίρους.

Άρθρο 771. Αν υπάρχει σπουδαίος λόγος για να καταγγελθεί η εταιρία, ο οποίος αφορά παράβαση των υποχρεώσεων εταίρου, το δικαστήριο μπορεί, μετά αίτηση όλων των λοιπών εταίρων, να αποκλείσει από την εταιρία τον υπαίτιο. Αφότου επιδοθεί η τελεσίδικη απόφαση, η εταιρία συνεχίζεται μεταξύ των λοιπών εταίρων.

Άρθρο 772. Λύση από το σκοπό. Η εταιρία λύνεται αν ο σκοπός της πραγματοποιήθηκε ή έγινε ανέφικτος.

Άρθρο 773. Λύση λόγω θανάτου. Η εταιρία λύνεται με το θάνατο ενός από τους εταίρους. Μπορεί όμως να συμφωνηθεί ότι η εταιρία θα συνεχιστεί είτε μεταξύ των λοιπών εταίρων είτε μεταξύ αυτών και των κληρονόμων εκείνου που πέθανε. Η ανηλικότητα των κληρονόμων δεν παραβλάπτει το κύρος της συμφωνίας.

Άρθρο 774. Αν η εταιρία λυθεί με το θάνατο ενός από τους εταίρους, ο κληρονόμος του έχει υποχρέωση να το γνωστοποιήσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στους λοιπούς εταίρους και, αν επίκειται κίνδυνος από την αναβολή, να συνεχίσει τη διαχείριση που είχε ανατεθεί σ' εκείνον που πέθανε, εωσότου ληφθούν τα αναγκαία μέτρα. Με τους ίδιους όρους έχουν και οι λοιποί εταίροι υποχρέωση να συνεχίσουν προσωρινά τη διαχείριση που τους είχε ανατεθεί. Στο διάστημα αυτό η εταιρία λογίζεται ότι υπάρχει.

Άρθρο 775. Λύση με την απαγόρευση ή την πτώχευση ενός. Η εταιρία λύνεται με την απαγόρευση ή την κήρυξη σε πτώχευση ενός από τους εταίρους, εκτός αν συμφωνήθηκε πως σ' αυτή την περίπτωση η εταιρία θα συνεχίζεται μεταξύ των λοιπών εταίρων.

Άρθρο 776. Διαχείριση μετά τη λύση. Με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 224, αν η εταιρία λύθηκε με άλλον τρόπο και όχι με καταγγελία, η διαχειριστική εξουσία που κατά την εταιρική σύμβαση ανήκει σε κάποιον εταίρο εξακολουθεί να υπάρχει γι' αυτόν εφόσον χωρίς υπαιτιότητά του αγνοεί τη λύση.

Άρθρο 777. Εκκαθάριση. Η εταιρία λογίζεται ότι εξακολουθεί και μετά τη λύση της, εφόσον το απαιτούν οι ανάγκες και ο σκοπός της εκκαθάρισης. Από τη λύση παύει η εξουσία των διαχειριστών εταίρων.

Άρθρο 778. Αφού λυθεί η εταιρία η εκκαθάριση, αν δεν συμφωνήθηκε κάτι άλλο, ενεργείται από όλους τους εταίρους μαζί ή από εκκαθαριστή που έχει διοριστεί με ομόφωνη απόφαση όλων. Σε περίπτωση διαφωνίας ο εκκαθαριστής διορίζεται ή αντικαθίσταται από το δικαστήριο με αίτηση ενός από τους εταίρους και η αντικατάσταση γίνεται μόνο για σπουδαίους λόγους.

Άρθρο 779. Απόδοση αυτούσιων πραγμάτων. Σε περίπτωση που η εισφορά συνίσταται στη χρήση ορισμένων πραγμάτων, τα πράγματα αυτά αποδίδονται αυτούσια.

Άρθρο 780. Τρόπος της εκκαθάρισης. Κατά την εκκαθάριση πρώτα εξοφλούνται τα κοινά χρέη των εταίρων απέναντι σε τρίτους, καθώς και όσα υπάρχουν μεταξύ των εταίρων, και κατόπιν επιστρέφονται οι εισφορές.

Αν η εισφορά δεν συνίσταται σε χρήμα, καταβάλλεται η αξία του αντικειμένου της κατά το χρόνο της πραγματοποίησής της.

Αν η εισφορά συνίσταται σε εργασία ή σε χρήση πράγματος δεν αποδίδεται.

Άρθρο 781. Μετατροπή του ενεργητικού σε χρήμα. Η εταιρική περιουσία μετατρέπεται σε χρήμα, εφόσον αυτό απαιτείται για την εξόφληση των εταιρικών χρεών και για την απόδοση των εισφορών. Η μετατροπή γίνεται κατά τις διατάξεις για την πώληση κοινού πράγματος.

Άρθρο 782. Ό,τι απομένει μετά την εξόφληση των χρεών και την απόδοση των εισφορών, διανέμεται στους εταίρους κατά το λόγο της μερίδας που έχει ο καθένας στα κέρδη.

Άρθρο 783. Ανεπάρκεια του ενεργητικού. Αν τα εταιρικά πράγματα δεν αρκούν για την εξόφληση των χρεών και την απόδοση των εισφορών, για ό,τι λείπει ενέχονται οι εταίροι κατά το λόγο της συμμετοχής τους στις ζημίες. Αν δεν είναι δυνατόν να εισπραχθεί από έναν εταίρο το έλλειμμα που του αναλογεί, ενέχονται γι' αυτό κατά την ίδια αναλογία οι λοιποί εταίροι.

Άρθρο 784. Προσωπικότητα της αστικής εταιρίας. Η εταιρία του κεφαλαίου αυτού, αν επιδιώκει οικονομικό σκοπό, αποκτά νομική προσωπικότητα, εφόσον τηρηθούν οι όροι της δημοσιότητας που ο νόμος τάσσει για το σκοπό αυτό στις ομόρρυθμες εμπορικές εταιρίες. Η προσωπικότητα αυτή της αστικής εταιρίας εξακολουθεί να υπάρχει εωσότου περατωθεί η εκκαθάριση και για τις ανάγκες της.

Γ. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

1. ΕφΠειρ 473/2011

ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ. Περιουσιακή αυτοτέλεια του νομικού προσώπου έναντι των μελών του. Άρση της αυτοτέλειας αυτής και μετακύλιση των ευθυνών της εταιρίας και σε μέτοχο επέρχεται μόνο εφ' όσον συντρέχουν συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά, που καταδεικνύουν τη βούληση καταστρατήγησης των διατάξεων που αφορούν στα νομικά πρόσωπα. Ενδεικτικά κριτήρια.

Απόσπασμα της Απόφασης

«[...] Κατά το άρθρο 70 ΑΚ «δικαιοπραξίες που επιχείρησε μέσα στα όρια της εξουσίας του το όργανο που διοικεί το νομικό πρόσωπο υποχρεώνουν το νομικό πρόσωπο». Με τη διάταξη αυτή καθιερώνεται, ως βασική αρχή του δικαίου των νομικών προσώπων, και κυρίως, εκείνων που έχουν σωματειακή οργάνωση, όπως είναι η ανώνυμη εταιρία και η εταιρία περιορισμένης ευθύνης, η περιουσιακή αυτοτέλεια του νομικού προσώπου έναντι των μελών του και αντιστρόφως. Ωστόσο, η αρχή αυτή κάμπτεται κατ' εξαίρεση, όταν ο διαχωρισμός αυτός δεν είναι ανεκτός από το δίκαιο, είτε ευθέως με βάση σχετική διάταξη νόμου, είτε κατά την καλή πίστη (ΑΚ 281, 288, 200). Έτσι, καταφάσκει η άρση της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου όταν τα μέλη αυτού, καταχρώμενα του εταιρικού τύπου που επέλεξαν, ενεργούν προς καταστρατήγηση του νόμου ή την πρόκληση δολίως ζημίας σε τρίτους ή την αποφυγή των υποχρεώσεων τους. Στις περιπτώσεις αυτές, ως κύρωση επιβαλλόμενη προς αποφυγή της κατάχρησης, προβάλλει η άρση ή η κάμψη της νομικής προσωπικότητας της εταιρίας και η μετακύλιση από την εταιρία στους μετόχους ή εταιρούς των συνεπειών που την αφορούν. Οι περιπτώσεις κατάχρησης της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου προσλαμβάνουν στο εταιρικό δίκαιο πολλές και ποικίλες μορφές, είναι δε δυνατό να εμφανίζονται τόσο κατά το στάδιο της ίδρυσης, όσο και κατά το στάδιο λειτουργίας του νομικού προσώπου (ΑΠ 309/2009, ΕλλΔνη 2010,465). Ειδικότερα, σύμφωνα με την αρχή του χωρισμού, που ακολουθείται στο ελληνικό δίκαιο, κάθε νομικό πρόσωπο είναι φορέας μόνο των δικών του δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Ο αυστηρός διαχωρισμός νομικού προσώπου και μελών έχει, ως συνέπεια, την περιουσιακή αυτοτέλεια αυτού, αλλά και άλλες νομικές συνέπειες, όπως χωριστή ικανότητα δικαίου του νομικού προσώπου (άρθρο 62 ΑΚ) και χωριστή ικανότητα για δικαιοπραξία και αδικοπραξία (άρθρα 70 και 71 ΑΚ). Ο βασικός αυτός κανόνας υποχωρεί, μόνο όταν μετά, από γενικότερη και συνεχή στάθμιση συμφερόντων και σκοπιμοτήτων (οικονομικών και κοινωνικών), επιβάλλεται, μία άλλη νομική επιλογή (Αθ. Λιακόπουλος, Η άρση της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου στη νομολογία, 1988, σελ. 11 επ., Γεωργακόπουλος, Το δίκαιο των εταιριών, Ι, σελ. 41). Η αποκλίνουσα αυτή επιλογή, προκειμένου να μην ανατραπεί ο Θεσμός της νομικής προσωπικότητας, είναι η εξαίρεση και είναι δυνατή μόνο με τη συνδρομή ιδιαίτερων και σοβαρών ή εξαιρετικών προϋποθέσεων.

Ενόψει των ανωτέρω, σε άρση της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου είναι δυνατόν να οδηγήσει (ΕφΠειρ 403/2002, ΕΝΔ 2002,129 με σημ. Αθ. Μαρκάκη, ΕφΠειρ 606/2001, ΕΝΔ 2002,108): α) η χρήση του νομικού προσώπου ως παρενθέτου. Σκοπός εν προκειμένω είναι ο αποκλεισμός της καταστρατήγησης του νόμου και η προστασία του αντισυμβαλλομένου του παρενθέτου. Ωστόσο, για να υπάρξει καταστρατήγηση, πρέπει ο αντισυμβαλλο-

λόμενος να οδηγήθηκε στη συγκεκριμένη συναλλαγή εξαιτίας της φαινόμενης καταστάσεως στην οποία (συναλλαγή) δεν θα προέβαινε, εάν γνώριζε την πραγματικότητα (ΑΠ 101/1990, ΕΕμπΔ 1990,483, ΑΠ 623/1970, ΝοΒ 19,309), Β) η ύπαρξη κυρίου μετόχου, κριτήριο, ωστόσο, που δεν είναι από μόνο του αρκετό για την κατάφαση της ευθύνης του για τα χρέη της εταιρίας (ΑΠ Ολ 17/1994, ΕλλΔνη 1994,1263, ΕφΑθ 924/1998, ΕλλΔνη 1998,406) και γ) η κατάχρηση θεσμού, δηλαδή η περίπτωση, όπου η επιμονή στην αρχή του χωρισμού θα κατέληγε σε αποτελέσματα δύσκολα αποδεκτά από το δίκαιο. Κατάχρηση θεσμού, βεβαίως, δεν ρυθμίζει το ελληνικό δίκαιο, πλην όμως γίνεται δεκτό ότι οι συνέπειές της είναι ανάλογες της καταχρήσεως δικαιώματος (άρθρο 281 ΑΚ, *Ι. Σπυριδάκης*, Γενικές Αρχές σελ. 148 επ., *Ν. Παπαντωνίου*, Γενικές Αρχές, παρ. 144). Κατάχρηση υπάρχει, είτε όταν ο κυρίαρχος εταίρος χρησιμοποιεί τη νομική προσωπικότητα για καταστρατήγηση του νόμου ή για να προκαλέσει δολίως ζημία σε τρίτο ή για να αποφύγει την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του. Για την τελευταία περίπτωση (μη εκπλήρωση υποχρεώσεων) κριτήρια είναι, ενδεικτικά: α) η ανεπαρκής χρηματοδότηση της εταιρίας, β) η σύγχυση ατομικής και εταιρικής περιουσίας (*Αθ. Λιακόπουλος*, ό.π., σελ. 92, *Α. Γεωργακόπουλος*, ό.π., σελ. 550, *Σ. Μούζουλας*, Η ευθύνη της μητρικής επιχειρήσεως για τις υποχρεώσεις της θυγατρικής της ΕΕμπΔ 1991,404 επ., *Αλ. Κιάντου -Παμπούκη*, Η προστασία των δανειστών στις ναυτιλιακές εταιρίες με παραμέριση της νομικής προσωπικότητας, Πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου Ναυτικού Δικαίου, σελ. 44 επ.), γ) το μέγεθος της οικονομικής συμμετοχής του εταίρου, δ) η εικονικότητα του νομικού προσώπου ή η έλλειψη συναλλακτικής οργανώσεως και δράσεως (ΕφΠειρ 1605/1988, ΕΝΔ 1989,514) και ε) η συνολική συμπεριφορά του φυσικού προσώπου, όταν δρα προς τα έξω, αγνοώντας την ύπαρξη της εταιρίας ή δηλώνοντας ατομικά την εφοπλιστική ιδιότητα (ΑΠ 1046/1990, ΕΝΔ 1991,15, ΕφΠειρ 1253/1988, ΕΝΔ 1991,106) ή παρέχοντας προσωπικές εγγυήσεις για λογαριασμό της εταιρίας ΑΠ 1046/1990, ό.π., ΕφΑθ 11452/1986, ΕΝΔ 1987,243).

Ενόψει των ανωτέρω, για την άρση της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου - κεφαλαιουχικής εταιρίας δεν αρκεί απλώς η μονομετοχική ιδιότητα, ούτε η ιδιότητα του φυσικού προσώπου (που είναι ο μοναδικός μέτοχος ή ο κάτοχος του μεγαλύτερου μέρους των μετοχών) ως διαχειριστή, αλλά ούτε και το γεγονός ότι από τη συμμετοχή του φυσικού αυτού προσώπου στην εταιρία εξαρτάται η ύπαρξη ή η εξακολούθηση αυτής (ΑΠ Ολ 5/1996, ΕλλΔνη 1996,1046), αλλά απαιτείται η συνδρομή συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών, τα οποία καταδεικνύουν βούληση καταστρατηγήσεως των διατάξεων που αφορούν στα νομικά πρόσωπα (ΕφΑθ 4801/2009, ΕλλΔνη 2010,250, *Καραβάς*, *Εγχειρίδιον Εμπορικού Δικαίου*, Α', 1962, παρ. 131 επ., *Παμπούκης*, *Συνέπειες της εμπορικότητας*, 1986, παρ. 44 Π, *Αθ. Λιακόπουλος*, ό.π., σελ. 173), τα οποία πρέπει να παρατίθενται στο δικόγραφο της αγωγής, με την οποία επιχειρείται η θεμελίωση ευθύνης φυσικού προσώπου (μοναδικού μετόχου κατά τύπον κεφαλαιουχικής εταιρίας), υπό την προϋπόθεση της άρσεως της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου (ΕφΠειρ 567/2008, ΕΝΔ 2008,413, ΕφΑθ 8734/1986, ΕΕμπΔ 1986,664, ΕφΠειρ 403/2002, ό.π., *Αθ. Λιακόπουλος*, ό.π., σελ. 123, *Δημ. Αυγητίδης* σε ΕΕμπΔ 1993,421), ώστε να είναι αυτό ορισμένο κατ' άρθρο 216 παρ. 1 ΚΠολΔ.

Στην προκειμένη περίπτωση, η ένδικη αγωγή με το προεκτεθέν περιεχόμενο ήταν άρριστη και ανεπίδεκτη δικαστικής εκτιμήσεως, ως προς το δεύτερο εναγόμενο κατά τη βάση της από την εταιρική σχέση, εφόσον, υπό τα εκτιθέμενα, επεχειρείτο να στηριχθεί η ατομική ευθύνη του στην άρση της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου της πρώτης εναγομένης αλλοδαπής εταιρίας, που είχε καταστατική έδρα τον Παναμά και πραγματική στον Πειραιά,

Δ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γενική

- Αλεξανδρίδου Ελίζα, Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών. Προσωπικές & κεφαλαιουχικές εταιρίες, 2012.
- Αντωνόπουλος Βασίλης, Δίκαιο Α.Ε. και Ε.Π.Ε., Μετά το Ν.3853/2010: Απλοποίηση Διαδικασιών Σύστασης Εταιριών Υπηρεσία μιας στάσης, Δ΄ έκδοση, 2012.
- Αντωνόπουλος Βασίλης, Δίκαιο Προσωπικών Εταιριών, Δ΄ έκδοση, 2012, Kotsiris, Greek Law on Partnerships and Corporations, 2013,
- Παναγιώτου Παναγιώτης, Το Νέο Δίκαιο της Ομόρρυθμης και Ετερόρρυθμης Εταιρίας, 2013.
- Ρόκας Ιωάννης, Εταιρίες, Εισαγωγή στο Δίκαιο των Εταιριών του Εμπορικού Δικαίου, 4η εκδ., 2011.
- Ρόκας Νικόλαος, Εμπορικές εταιρίες, 7η εκδ., 2012.
- Σινανιώτη Αριστέα, Εταιρίες, 3^η εκδ., 2012.
- Σκαλίδης Ελευθέριος - Βελέντζας Γιάννης, Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, 2012.
- Σκαλίδης Ελευθέριος, Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, 6η εκδ., 2007.

Ειδική

- Αθανασοπούλου, Η κάμψη της νομικής προσωπικότητας στις ναυτιλιακές εταιρίες: ΠειρΝ 2005, σελ. 389.
- Αντωνόπουλος, Ενώσεις προσώπων χωρίς νομική προσωπικότητα. Ικανότητα να είναι διάδικοι. Επιστημονική Επετηρίδα Αρμενόπουλου, 3, (1982), σελ. 187 επ.
- Αντωνόπουλος, Ν 3853/10, Απλοποίηση διαδικασιών σύστασης εταιριών - Υπηρεσίες μιας στάσης, 2011.
- Αρχανιωτάκης, Η αστική ευθύνη του νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου. Ερμηνευτική ένταξη της ΑΚ 71 στο γενικό σύστημα ευθύνης του Αστικού Κώδικα, 1989.
- Γαζής/Λιακόπουλος/Χιωτέλλης (Γνμδ.), Περιπτώσεις φιλικής (υπέρ των μετόχων) άρσης της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου. Απαγόρευση αντιφατικής συμπεριφοράς, ΕΕμπΔ 1993, σελ. 659.
- Δούβλη, Η οργάνωση και λειτουργία του Μητρώου ΑΕ, ΕλλΔνη 1990, σελ. 707.
- Ιορδανίδης, Προς ένα ευρωπαϊκό δίκαιο των συνδεδεμένων επιχειρήσεων ΕπισκεΔ 2007, σελ. 693.
- Ιορδανίδης, προς ένα ευρωπαϊκό δίκαιο των συνδεδεμένων επιχειρήσεων ΕπισκεΔ 2007, σελ. 693.
- Καραγκουνίδης, Η εμπορική δημοσιότητα στην εποχή του Μνημονίου (Γ.Ε.ΜΗ. και Υπηρεσίες Μιας Στάσης μετά τον Ν 3853/2010), ΔΕΕ 2011, σελ. 757.
- Κιάντου-Παμπούκη, Παράγοντες επηρεάζοντες την επιλογήν του εταιρικού τύπου, Αρμ 1974, σελ. 1 επ.
- Κοτσίρης, (Γνμδ.), Η αρχή της ελευθερίας των συμβάσεων εις τους εταιρικούς τύπους, ΕΕΝ 1961, σελ. 816 επ. και στα «θέματα Δικαίου», Ι, σελ. 100 επ,
- Κοτσίρης, Το εταιρικό δίκαιο στα προπύλαια της εναρμονίσεως, Αφιέρωμα εις Α. Τσιριντάνη (1980), σελ. 221 επ.
- Λεοντακιανάκου Α., Το εταιρικό δίκαιο της ΕΟΚ, ΝοΒ 1985, σελ. 1349 επ.
- Λιακόπουλος, Η άρση της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου στη νομολογία, 1988.
- Μάρκου, Η κατάχρηση της νομικής προσωπικότητας των κεφαλαιουχικών εταιριών ως κατάχρηση της εταιρικής σχέσης, Αρμ 2003, σελ. 601.
- Μάρκου, Η «άρση τα αυτοτέλειας» του νομικού προσώπου ως πηγή ανασφάλειας δικαίου, Συμβολή στην ερμηνεία των διατάξεων περί εταιρικής ευθύνης, ΕΕμπΔ 2003, σελ. 257.

- Μιζάκη, Εναρμόνιση του δικαίου των εταιριών εντός της ΕΟΚ, Αφιέρωμα εις: Α. Τσιριντάνη (1980), σελ. 563 επ.
- Μιχαηλίδης, Εναρμόνιση της Φορολογίας Εισοδήματος των Επιχειρήσεων στην ΕΕ, 2006.
- Ξενίδης, Σύγχρονα διευρωπαϊκά νομικά πρόσωπα, το Ευρωπαϊκό Σωματείο, ΕΕΔΠΘ 1995, σελ. 113.
- Παμπούκης, Συμβολή στη θεωρία της εκπροσώπησης των εταιριών, ΕπισκΕΔ 1996, σελ. 781 επ.
- Παμπούκης, Το «νέο» δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας. Β'. Προσπέλαση των ενδιαφερομένων στο μητρώο ανώνυμων εταιριών, ΕπισκΕΔ 1998, σελ. 1119.
- Παμπούκης, Το εφαρμοστέο δίκαιο στην κάμψη της νομικής προσωπικότητας, 17ο ΠΣΕΕ, 2008, σελ. 91.
- Περάκης, Το Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Ν. 3319/2005) - Μια πρώτη προσέγγιση, ΔΕΕ 2006, σελ. 564.
- Πιτσιρίκος, Άρση του αυτοτελούς νομικού προσώπου (ΑΕ) και καταλογισμός ευθύνης του για τις υποχρεώσεις του κύριου ή μοναδικού μετόχου (Γνμδ.), ΕΕμπΔ 2007, σελ. 482.
- Σαμαρά/Δούβλη, Η εναρμόνιση του ελληνικού δικαίου των εταιριών με το κοινοτικό δίκαιο (1983).
- Σκαλίδης, Ο συντονισμός του δικαίου της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης προς τις διατάξεις της 1ης, 4ης και 7ης οδηγίας της ΕΟΚ, Αρμ 1987, σελ. 821.
- Σκαλίδης, Η σημερινή κατάσταση του δικαίου της ανώνυμης εταιρίας στην ΕΟΚ, Αρμ 1981, σελ. 625 επ.
- Σταθόπουλος, Διάκριση κοινωνίας και εταιρίας - Οριακές περιπτώσεις, Γνμδ., ΔΕΕ 1998, 1040, επίσης, π.χ., ΜΠρΑΘ 14105/97, ΕΕμπΔ 1998, σελ. 69.

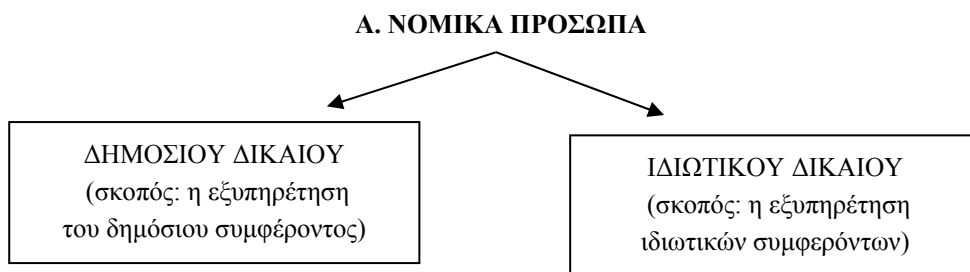
Για την SCE

- Ηλιόπουλο, Η προσχώρηση της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η εναρμόνιση του δικαίου των εταιριών και του δικαίου της διανοητικής ιδιοκτησίας, 2005, σελ. 63 επ.
- Για όλη τη νομοθετική προεργασία από πλευράς Ευρωπαϊκής Ένωσης βλ. Dominique de Combrugghe, La future réglementation communautaire sur le statut de l'association de la coopérative et de la mutualité européennes, RMUE, 1993, σελ.127 επ.· S. Grandvaillemin, L'avènement du statut de coopérative européenne : le règlement du 22 juillet 2003, JCP, 2003, éd E, σελ.1663 επ.· Christian Gavalda/Gilbert Parleani, Droit des affaires de l'Union européenne, 2006⁵ no 245, σελ.158 επ.· G. Parleani, Le règlement relatif à la SEC et la subtile articulation de droit communautaire et des droits nationaux, Rev.Soc., 2004, σελ.74 επ.· Βλ. και Οδηγία 2003/72/ΕΚ της 22ας Ιουλίου 2003 για τη συμπλήρωση του καταστατικού του ευρωπαϊκού συνεταιρισμού όσον αφορά το ρόλο των εργαζομένων, ΕΕΕΚ, no L 207, της 18^{ης} Αυγούστου 2003, σελ.25 επ.· Τζίβα, Οι κοινοτικές εξελίξεις στο δίκαιο των εμπορικών εταιριών ιδίως με την εισαγωγή νέων υπερεθνικών εταιρικών μορφών, σε: Ευρωπαϊκό Εμπορικό Δίκαιο. Νεότερες Εξελίξεις, Πρακτικά Ημερίδας του Κέντρου Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου, Θεσσαλονίκη, 11 Φεβρουαρίου 2004, 2005, σελ.19 επ., ειδ. σελ.34 επ. Για τις κοινοτικές πρωτοβουλίες πριν την υιοθέτηση του Κανονισμού βλ. Ξενίδη, Ο Ευρωπαϊκός Συνεταιρισμός, ΔΕΕ 1996, σελ. 682· Schneider, Europaeischer Verein, Europaeische Genossenschaft, Europaeische Gegenseiteigkeitsgesellschaft, EuZW, 1992, σελ. 193· Schaffland, Die kuenftige Europaeische Genossenschaft, σε: Steding, Genossenschaftsrecht im Spannungsfeld von Bewahrung und Veranderung, 1994, σελ. 166· Grossfeld-Fischer, Europa steht vor der Tur, Zeitschrift für das gesamte Genossenschaftswesen 1993, σελ. 57· Kessel, Der Entwurf zum Statut der Europaeischen Genossenschaft, EuZW 1992, σελ. 475· Lutterman, Die Europaeische Genossenschaft, ZvglRWiss, 1994, σελ. 1.

Ε. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Δραστηριότητα 1

Διαγραμματικοί πίνακες:

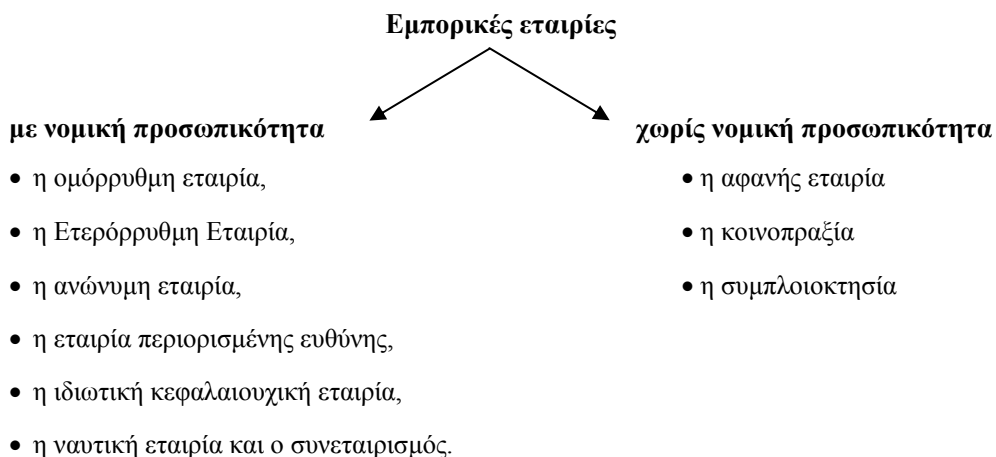

ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΣΤΙΚΟ ΚΩΔΙΚΑ

Νομικά πρόσωπα, που ρυθμίζονται από τον αστικό κώδικα, είναι:

- τα σωματεία (άρθρο 78 ΑΚ),
- τα ιδρύματα (άρθρο 108 ΑΚ),
- οι αστικές εταιρίες (741 ΑΚ)

ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Β. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ

ΑΣΤΙΚΕΣ	ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Εφαρμογή της αστικής νομοθεσίας (ΑΚ) • Μη ύπαρξη νομικής προσωπικότητας, εκτός και αν επιδιώκουν οικονομικό σκοπό, οπότε εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 249-269, πλην 251, παρ. 3, του ν. 4072/2012 • Μη ύπαρξη εμπορικής ικανότητας • Ευθύνη κατά το λόγο της εταιρικής μερίδας (άρθρο 759 ΑΚ) 	<ul style="list-style-type: none"> • Εφαρμογή της Εμπορικής νομοθεσίας και συμπληρωματικά της αστικής νομοθεσίας • Ύπαρξη νομικής προσωπικότητας εκτός από την αφανή, τη συμπλοιοκτήτρια, την κοινοπραξία • Ύπαρξη εμπορικής ικανότητας • Ευθύνη για τις εταιρικές υποχρεώσεις (στην Ο.Ε.)

Γ. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

1. Με κριτήριο την προσωπική/κεφαλαιουχική συμβολή των εταίρων στην επιδίωξη του εταιρικού σκοπού.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ	ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΕΣ
αστική εταιρία, ο.ε., ε.ε., αφανής εταιρία ευρωπαϊκός όμιλος οικονομικού σκοπού (ΕΟΟΣ)	α.ε., ε.π.ε., ναυτική εταιρία,, ι.κ.ε., αγροτικός συνεταιρισμός

2. Παραδοσιακά χαρακτηριστικά της διάκρισης των εταιριών σε προσωπικές και κεφαλαιουχικές είναι:

Στις προσωπικές εταιρίες ισχύει: η ανυπαρξία κεφαλαίου, η ευελιξία στις εταιρικές σχέσεις, η προσωπική συμβολή για την επίτευξη του εταιρικού σκοπού και, συνακόλουθα, η ευθύνη έναντι των δανειστών για τις εταιρικές υποχρεώσεις, η ομοφωνία κατά τη λήψη των αποφάσεων.

Στις κεφαλαιουχικές εταιρίες ισχύει: η ύπαρξη ελάχιστου κεφαλαίου (που σήμερα αμφισβητείται και δεν εφαρμόζεται απόλυτα), που συνδέεται με την έλλειψη ευθύνης των εταίρων/μετόχων για τις εταιρικές υποχρεώσεις έναντι των τρίτων, η ελεύθερη μεταβίβαση των μετοχών και των εταιρικών μεριδίων, η πλειοψηφική αρχή κατά τη λήψη των αποφάσεων.

3. Με κριτήριο τον τρόπο απόκτησης της εμπορικής ιδιότητας

ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΤΥΠΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
α.ε., ε.π.ε., αγροτικός συνεταιρισμός, ναυτική εταιρία, ι.κ.ε.	ο.ε., ε.ε., αφανής εταιρία

4. Με κριτήριο την ύπαρξη ή μη νομικής προσωπικότητας

ΜΕ ΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ	ΧΩΡΙΣ ΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ
ο.ε., ε.ε., α.ε., ε.π.ε., ι.κ.ε., συνεταιρισμός, ναυτική εταιρία	Συμπλοιοκτησία, αφανής εταιρία, κοινοπραξία

5. Με κριτήριο την νομοθετική τους αντιμετώπιση

AD HOC ΡΥΘΙΣΜΕΝΕΣ	ΑΤΕΛΩΣ ΡΥΘΙΣΜΕΝΕΣ
α.ε. (κωδ.ν. 2190/1920, όπως ισχύει), ε.π.ε. (ν. 3190/1955, όπως ισχύει), συμπλοιοκτησία (άρθ. 10-36 Κ.Ι.Ν.Δ.), συνεταιρισμός (ν. 1667/1986 «περί αστικών συνεταιρισμών» και ειδικοί νόμοι, ναυτική εταιρία (ν. 959/1979), ευρωπαϊκός όμιλος οικονομικού σκοπού (Κανονισμός 2317/1985 και π.δ. 38/1992) ευρωπαϊκή εταιρία (Κανονισμός 2157/2001 και ν. 3412/2005) ι.κ.ε. (άρθρα 43-120 ν. 4072/2012)	ο.ε. (άρθ. 249-269, ν. 4072/2012), ε.ε. (άρθ. 271-283, ν. 4072/2012), ετερόρρυθμη κατά μετοχές εταιρία (άρθ. 284, ν. 4072/2012), αφανής εταιρία (285-292 ν. 4072/12), κοινοπραξία (άρθρο 293, ν. 4072/12 και αναλογική εφαρμογή των άρθ. 741-784 Α.Κ. (περί αστικής εταιρίας), 62-77 Α.Κ. (περί νομικών προσώπων)

1. Λέξεις-κλειδιά:

Εταιρία
 Σύμβαση εταιρίας
 Χαρακτηριστικά σύμβασης εταιρίας
 Αστική εταιρία
 Εμπορικές εταιρίες
 Χαρακτηριστικά των εμπορικών εταιριών

Δραστηριότητα 2

Απαντήστε αιτιολογημένα, αφού διαβάσετε τη θεωρία που παρατίθεται παραπάνω:

1. Ποια είναι η αναγκαιότητα για την ίδρυση μιας εταιρίας;
2. Ποια κριτήρια θα χρησιμοποιήσετε για να επιλέξετε τον ορθό εταιρικό τύπο;
3. Τι σημαίνει κοινός σκοπός ως στοιχείο της εταιρίας;
4. Τι σημαίνει κοινή εισφορά ως στοιχείο της εταιρίας;

Δραστηριότητα 3

Απαντήστε αιτιολογημένα, αφού διαβάσετε την νομολογία που παρατίθεται παραπάνω:

Πώς και πότε συνάγεται ότι υπάρχει κατάχρηση της νομικής προσωπικότητας, ώστε να συντρέχει η άρση της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου;

Δραστηριότητα 4

Άσκηση 1

Οι Α, Β, Γ αποφασίζουν να ασκήσουν από κοινού εμπορική δραστηριότητα, συνιστάμενη στην αγορά και πώληση αθλητικών ειδών, ιδρύοντας εμπορική εταιρία. Όμως, δεν γνωρίζουν ποιόν εταιρικό τύπο πρέπει να επιλέξουν, για να ικανοποιήσουν τους παρακάτω στόχους:

1. Όλοι να ευθύνονται για τα χρέη της εταιρίας.
2. Για την συγκρότηση του εταιρικού κεφαλαίου συμφωνούν όπως: Ο Α να εισφέρει την εργασία του, ο Β να εισφέρει ένα ακίνητο κατά κυριότητα και ο Γ να εισφέρει την εμπορική του πίστη.
3. Όλοι τους να αποκτήσουν την εμπορική ιδιότητα.
4. Η διαχείριση να ασκείται μόνο από τους Α και Β.
5. Η επωνυμία να σχηματιστεί μόνο από το όνομα του Γ.
6. Ο Β να μπορεί να παίρνει προσωρινές απολήψεις.
7. Με βάση τα παραπάνω, διατυπώστε τους σχετικούς όρους-ρήτρες του εταιρικού/καταστατικού της υπό σύσταση εταιρίας.

Άσκηση 2

Οι Α, Β, Γ και Δ θέλουν να ιδρύσουν εμπορική εταιρία, ώστε να συμμετέχει κατά ποσοστό 1/4 ο καθένας σ' αυτήν. Ποιόν εταιρικό τύπο πρέπει να διαλέξουν, ώστε να ικανοποιηθούν τα παρακάτω:

1. Όλοι να είναι διαχειριστές.
2. Ο Α να μπορεί να παίρνει ποσοστό κερδών μεγαλύτερο από το 1/4.
3. Ο Γ να μπορεί να παίρνει αποσπάσματα του βιβλίου των εταιρών.
4. Ο Δ να χρησιμοποιεί μόνο το δικό του όνομα στην επωνυμία της εταιρίας.
5. Οι Α και Β να μην ευθύνονται για τις εταιρικές υποχρεώσεις πάνω από το 1/4 των εισφορών τους.